

KIPR

Paweł Jakub Szewczyk

OPINIA

do raportu o pomocy polskich organizacji pozarządowych dla Ukrainy

Raport liczy 100 stron, podzielony jest na trzy rozdziały i nie zawiera bogatej naukowej bibliografii. Brak tego rodzaju bibliografii można jednak wytłumaczyć charakterem tegoż opracowania oraz okolicznością iż nie jest to monografia naukowa. Tym niemniej liczne odniesienia do literatury przedmiotu bezwzględnie ubogaciły by prezentowane treści. Oczywiście ów raport nie jest w ogóle pozbawiony odniesień do właściwej literatury, zawiera przy tym odniesienia do innych raportów, opracowań, a nawet doniesień medialnych i czyni to w kontekście najnowszych wydarzeń, co należy ocenić tylko pozytywnie. Ponadto raport ten zawiera szczegółowe dane statystyczne wraz z wyraźnym wykazaniem źródeł owych danych. Niewątpliwie dane te stanowią o wnikliwym podejściu do analizowanego tematu, zwłaszcza że zostały opatrzone analitycznymi komentarzami. Na pozytywną recenzję zasługuje przy tym fakt, iż dane te pochodzą chociażby z 2022 i 2023 r., czyli analizie poddano najnowsze zjawiska w szeroko rozumianej przestrzeni polsko-ukraińskiej. Pod roz wagę należy pozostawić wniosek odniesienia prezentowanych danych statystycznych do wskaźników liczbowych sprzed 24 lutego 2022 r. Stały wzrost liczby przybywających do Polski obywateli Ukrainy notujemy bowiem nie tylko od dwóch ostatnich lat.

Rozdział pierwszy oznaczony jako „Wstęp” jest najkrótszy i stanowi próbę lapidarnego określenia historii przede wszystkim relacji polsko-ukraińskich w okresie XX i XXI wieku. W tym rozdziale odwołania do literatury przedmiotu wydawałyby się najbardziej właściwe. Jednak sposób prezentowanych treści jako jedynie wprowadzenia do dalszych rozważań tłumaczy brak jakichkolwiek odwołań do stosownej literatury. Na uwagę zasługują przy tym prezentowane najnowsze dane statystyczne. Pod roz wagę należy

KIPR

pozostawić zestawienie prezentowanych danych statystycznych dotyczących Ukraińców w Polsce w szerszym przedziale czasowym niż tylko dwóch ostatnich lat dla pełniejszego zarysowania tematu.

Rozdział drugi „Inicjatywa pomocy Ukrainie – studium organizacji pozarządowych” zawiera swoistą klasyfikację na organizacje: psychologiczno-prawne, humanitarne, skautowe, sportowe i kościelne. Podział ten wydaje się w pełni uzasadniony i zgodny z charakterem prezentowanego materiału. Opracowanie o charakterze raportu bowiem wymaga klarownego wypunktowania analizowanych treści zgodnie z pewną z góry założoną metodą. Ów rozdział jest najszerszy pod względem treści i najbardziej analityczny. Ta część raportu stanowi trzon całego opiniowanego dokumentu. Autorzy – co należy ocenić tylko pozytywnie – nie ograniczali się w swoich wywodach jedynie do sprawozdania w ramach zakreślonej z góry klasyfikacji, choć oczywiście szczegółowe odniesienia do mających miejsce działań czy zaniechań też trzeba zauważyć i ocenić jedynie pozytywnie. Ten rozdział został opatrzony pewnymi często ujętymi w ramkę lub wypunktowanymi konkluzjami bądź analizami. Świadczy to o wyjściu poza schemat sprawozdawczości w najtrudniejszą przestrzeń: oceny analizowanych działań, zaniechań oraz zdarzeń. Ta część raportu zasługuje na największe uznanie. Tym niemniej można byłoby się zastanowić nad podsumowaniem całego drugiego rozdziału, który jest niezwykle obszerny, zawiera szczegółowe fakty, odniesienia do zdarzeń, czy podjętych działań w kontekście indywidualnych podstaw prawnych. Może to podsumowanie należałoby uzupełnić o zbiorcze rozważania *de lege lata* i *de lege ferenda*.

Tytuł rozdziału trzeciego „Współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi” wyartykułowany w spisie treści może wprowadzać w błąd, gdyż dopiero na stronie 77 raportu uzyskujemy informacje, że jest to współpraca samorządu a nie samorządów, a dokładnie: „Gminy Wałbrzych, współpracujących organizacji pozarządowych z Dolnego Śląska, Niemiec, Irlandii i Ukrainy, przedsiębiorców i związków wyznaniowych”. Nie należy przy tym negować szczegółowego opisu, analiz czy konkluzji w odniesieniu do tego określonego obszaru geograficznego. Niestety uogólnienie działań w zakresie Gminy Wałbrzych do obszaru współpracy samorządowej na obszarze całego kraju, co może sugerować sam tytuł rozdziału trzeciego, nie musi być pod wieloma względami

KIPR

uzasadniona. Poza tym pomoc polskich organizacji pozarządowych dla Ukrainy odbywała się nie tylko przy działaniu lub zaniechaniu działań instytucji samorządowych, ale też w kontekście innych instytucji publicznych. Wymienić należy tutaj chociażby: urzędy wojewódzkie – zajmujące się m. in. wydawaniem decyzji ws. cudzoziemców, w tym zezwoleń na pracę; powiatowe urzędy pracy – odpowiedzialne m. in. za procedurę wydawania oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi, Straż Graniczną – przeciwdziałającą m. in. nielegalnej imigracji i naruszeniom porządku prawnego w związku z pobytem cudzoziemców na terytorium Polski; Państwową Inspekcję Pracy – dokonującą m. in. kontroli legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej cudzoziemców; kuratoria oświaty – wydające m. in. opinie na temat zagranicznych dokumentów potwierdzających wykształcenie; czy uczelnie wyższe – prowadzące dla cudzoziemców m. in. kursy j. polskiego i warsztaty z podstaw prawa w RP. Wreszcie odnosząc się do samych jednostek samorządu terytorialnego należy mieć na uwadze, że do ich zadań m. in. należy: rejestracja działalności gospodarczej, dokonywanie zameldowania, dokonywanie transkrypcji zagranicznych aktów stanu cywilnego, udzielanie związków małżeńskich, rejestracja urodzin dzieci, wydawanie aktów zgonu, rejestracja pojazdów, wydawanie lub wymiana prawa jazdy, zapewnienie opieki społecznej, wypłata świadczeń 500+ czy udzielanie pomocy psychologicznej dla rodzin wymagających takiej pomocy w ramach centrum pomocy rodzinie. Nie można zatem bagatelizować lub zupełnie przemilczać tych konkretnych prerogatyw na tle działań pomocowych dla obywateli Ukrainy – nawet jeżeli raport dotyczy realizowania tych działań pomocowych jedynie przez sektor organizacji pozarządowych. Nie można też przemilczać działań finansowanych w ramach Funduszu Azylu Migracji i Integracji Unii Europejskiej, które były i są podejmowane w każdym województwie RP.

Konkludując, raport analizuje ze wszech miar aktualne zagadnienie wsparcia obywateli Ukrainy przez organizacje pozarządowe. Ujęcie organizacji pozarządowych w tym zagadnieniu wydaje się w pełni właściwe. Klasyfikacja tychże organizacji, sprawozdanie z podejmowanych przez te organizacje działań, wyartykułowanie stosownych podstaw prawnych, formułowanie wniosków czy analiz – nie budzi zastrzeżeń i zasługuje na ocenę w pełni pozytywną. Pod rozważyć pozostawić należy jednak szersze ujęcie

KIPR

KONFEDERACJA INICJATYW POZARZĄDOWYCH RZECZYPOSPOLITEJ

problematyki w kontekście: czasowym – nie przede wszystkim od 24 lutego 2022 r. do chwili obecnej, lecz w przeciągu ostatnich 10 lat; podmiotowym – nie tylko w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego, ale też do innych instytucji publicznych; geograficznym – nie przede wszystkim do obszaru Gminy Wałbrzych, lecz całego polskiego państwa, przedmiotowym – nie przede wszystkim do podejmowanych działań *ad hoc*, lecz do szeregu równie ważnych uprawnień ustawowych instytucji publicznych, których realizacja nie może być bagatelizowana w obszarze integracji polsko-ukraińskiej na terenie RP.

● Związek Stowarzyszeń
Konfederacja Inicjatyw
Pozarządowych Rzeczypospolitej
Aleja Zjednoczenia 50/U1
01-801 Warszawa

● REGON: 366784788
KRS: 0000668126
NIP: 5272800295

● biuro@konfederacjaipr.pl
konfederacjaipr.pl